

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ

ШЕЛЕСТ ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА

УДК 658.014:338.1 (043.3)

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Українській інженерно-педагогічній академії Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник –

доктор економічних наук, доцент

Чобіток Вікторія Іванівна,

Українська інженерно-педагогічна академія (м. Харків), професор кафедри економіки та менеджменту.

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор

Ареф'єва Олена Володимирівна,

Національний авіаційний університет (м. Київ), завідувач кафедри економіки повітряного транспорту;

кандидат економічних наук, доцент

Шкуренко Ольга Володимирівна,

Державний університет інфраструктури та технологій (м. Київ), доцент кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій.

Захист відбудеться «17» вересня 2021 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.108.05 в Українській інженерно-педагогічній академії за адресою: 61003, м. Харків, вул. Університетська, 16.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Української інженерно-педагогічної академії за адресою: 61003, м. Харків, вул. Університетська, 16, та на сайті <http://uipa.edu.ua>.

Автореферат розісланий «16» серпня 2021 р.

В.о. ученого секретаря
спеціалізованої вченої ради

Ю. Е. Дуднєва

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах глобалізації та постіндустріалізації формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств є найважливішим напрямом підвищення їх конкурентоспроможності. Здатність створювати інноваційно-технологічні продукти і послуги є основою для якісного зростання науково-технічного та соціально-економічного прогресу.

В сучасних умовах високої конкуренції внутрішнє середовище підприємств повинно відповідати зростаючим та мінливим вимогам ринку, що є найважливішим чинником успіху бізнесу та змушує їх постійно трансформуватися, розробляючи та впроваджуючи інноваційні ідеї у виробництво, управління та споживання. Процеси інтеграції та комунікації, що відбуваються в економічному середовищі, підтверджують той факт, що розроблення і впровадження інновацій - це не лише спосіб підвищення конкурентоспроможності окремого підприємства, а й стратегічний стимул для економічного розвитку країни в цілому.

Загальний рівень інноваційної активності вітчизняних підприємств заходиться на низькому рівні. Це пов'язано з відсутністю інноваційної культури, інноваційного менталітету, розуміння того, що є домінантою інноваційно-орієнтованого шляху розвитку як на рівні окремого підприємства, так і на рівні регіону та країни в цілому.

Це зумовлює доцільність радикального переосмислення методології процесу інноваційно-орієнтованого розвитку підприємств, зосередження зусилля на організації співпраці між державою, виробництвом і наукою. Консолідована основа реалізації різновекторної діяльності забезпечує позитивні результати для довгострокового, поступального розвитку підприємств. Інноваційно-орієнтований розвиток підприємств має бути зосереджений на людиноцентрованість, де людина виконує важливу подвійну роль як споживач (комітент), який формує інноваційний ринковий попит, і розробник (творець), який генерує інноваційні ідеї.

Все це потребує системного бачення сутності й розуміння трансформації історико-філософських особливостей економічних процесів, детермінуючи їх концептуальний взаємозв'язок. Відповідно формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств передбачає створення ефективної основи для впровадження результатів науково-дослідних робіт як власних, так і зовнішніх організацій.

Теоретичні й практичні аспекти системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств розглянуто такими науковцями, як О. Ареф'єва, Н. Гавкалова, В. Геєць, О. Давидова, В. Дикань, П. Друкер, О. Карлова, М. Кизим, В. Ковальов, О. Колещук, О. Кузьмін, М. Мескон, Г. Михальченко, С. Мушнікова, Т. Лепейко, П. Перерва, В. Пономаренко, В. Прохорова, В. Проценко, М. Портер, Б. Санто, Ю. Ус, А. Файоль, В. Хаустова, О. Шкуренко, А. Штангрет, В. Чобіток та ін.

Незважаючи на низку проблем, які охоплені дослідженнями зарубіжних і вітчизняних вчених, залишаються недостатньо опрацьованими як у науковому, так і практичному аспекті питання сутності й методичного інструментарію формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств.

Таким чином, складність і багатовимірність проблеми формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств визначили вибір теми, мету і завдання дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Окремі положення дисертації використано при виконанні програми науково-дослідної роботи Української інженерно-педагогічної академії за темою «Управління стійким розвитком суб'єктів господарювання в умовах соціально-орієнтованої економіки» (номер державної реєстрації 0116U001487) та відповідає цілям Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є наукове обґрунтування теоретико-методичних положень і розроблення практичних рекомендацій щодо формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств, що є підґрунтям для досягнення якісного зростання науково-технічного та соціально-економічного прогресу.

Для досягнення поставленої мети в дисертації вирішено такі завдання:

узагальнено особливості формування інноваційно-орієнтованого розвитку на основі еволюційних наукових підходів, розглянуто активізацію та інтенсивність як основу формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств;

удосконалено методичне підґрунтя для формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств і проаналізовано міжнародний досвід у предметній площині дослідження;

розглянуто тенденції інноваційно-орієнтованого розвитку промислових підприємств і розроблено науково-практичні аспекти оцінювання системи управління промисловими підприємствами;

запропоновано концептуальні основи формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств;

розроблено механізм формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств;

запропоновано стратегію формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств.

Об'єктом дослідження є процес формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, науково-методичних і прикладних положень щодо формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використано такі методи: *порівняльного аналізу, структурно-декомпозиційного*

та семантичного аналізу – для конкретизації таких понять, як «управління», «система», «система управління», «інноваційно-орієнтований розвиток»; *логічного, історичного та системного підходів, узагальнення, порівняння, аналізу і синтезу* – для аналізу наукових шкіл розвитку теорії інновацій, визначення основних фаз розвитку теорії та практики управління, аналізу зміни парадигми системи управління підприємствами; *графічний метод* – для узагальнення статистичних даних і наочного відображення одержаних висновків за результатами проведених досліджень; *системно-структурного аналізу* – для формування теоретико-методичних рекомендацій щодо удосконалення механізму, концептуальних аспектів, стратегії формування сучасної системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств; *таксономії* – для розрахунку інтегральних показників складових оцінки системи управління промисловими підприємствами; *прогнозування* – для формування відповідних управлінських рішень щодо інноваційно-орієнтованого розвитку підприємств; *експертних оцінок* – для визначення чинників, які впливають на рівень інноваційно-орієнтованого розвитку підприємств.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційна статистична й аналітична інформація Державної служби статистики України, дані фінансової звітності промислових підприємств України за 2015–2019 рр., наукові публікації вітчизняних та зарубіжних учених за напрямом дослідження, ресурси мережі Internet та інші матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробленні теоретичних і методичних положень щодо формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств. До найбільш важливих результатів, які визначають наукову новизну результатів дослідження, належать такі:

удосконалено:

науково-практичний підхід до оцінки системи управління промисловими підприємствами, який, на відміну від існуючих, включає підготовчий, інформаційний, аналітичний, дослідницький та рекомендаційний етапи, що дозволяє ідентифікувати проблеми завдяки використанню порівняльної організаційно-економічної оцінки й обирати найбільш раціональний варіант, визначати ступінь централізації та децентралізації функцій управління і факторів розвитку, є основою для формування ефективної системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств;

концепцію кластеризації як основу інноваційного розвитку промислових підприємств, яка, на відміну від існуючих, ґрунтується на кластерному об'єднанні, ядром якого є колаборація інвестиційно-орієнтованих проєктів, що характеризуються синергізмом (здатністю до взаємного посилення діяльності та створення нових результатів) і дають можливість виокремити пріоритетне значення для вирішення ключових проблем у розвитку основних сегментів кластера; спрямовані на формування інноваційної системи (наука –

виробництво – держава) та забезпечують трансформацію нових знань у конкурентоспроможні товари і послуги;

механізм ефективної системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств, який, на відміну від існуючих, базується на гіпотезі людиноцентрованості з використанням методів, структурованих у багаторівневі ієрархічні системи, що ґрунтуються на результатах прогнозування, і дає можливість промисловим підприємствам продукувати превентивні управлінські рішення, забезпечуючи їх ефективний розвиток у турбулентних умовах господарювання;

стратегію формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств, яка, на відміну від існуючих, базується на реалізації програмно-стратегічних результатів, визначає альтернативність різних типів системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств (програмний, спостерігаючий, адаптивний і екстремальний), формує концепцію ресурсів, згідно з якою позиція промислових підприємств на ринку базується на унікальному поєднанні матеріальних і нематеріальних ресурсів та їх ефективному використанні; стратегічний пріоритет мають елементи інноваційно-інтелектуального капіталу, що дозволяє зменшити негативний вплив різних форм невизначеності як зовнішнього, так і внутрішнього середовища на основі своєчасної та превентивної реакції на ці зміни;

набули подальшого розвитку:

теоретичний базис дослідження, який, на відміну від існуючих, базується на визначенні сутності дефініції «система управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств» на основі синтезу базових понять «управління», «система», «система управління», «інновації», «розвиток», «інноваційно-орієнтований розвиток»; на встановленні їх взаємозв'язку та є підґрунтям для розроблення методичного інструментарію, має теоретико-прикладне значення при формуванні ефективних управлінських рішень;

методичні аспекти оцінки системи управління підприємствами, які, на відміну від існуючих, базуються на взаємозв'язку методів, інструментів і засобів науково-теоретичного та практичного обґрунтування результативних показників, що визначають рівень складності, багатогранності системи управління підприємствами, яка сформована різними науковими поглядами та визначає пріоритети формування коригувальних управлінських рішень щодо інноваційно-орієнтованого розвитку підприємств.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що найважливіші теоретико-методичні та прикладні положення дисертації доведені до рівня конкретних пропозицій і методичних розробок стосовно формування інноваційно-орієнтованої системи управління промисловими підприємствами та впроваджені в роботу ТОВ «ПРАВЕКС ГРУП» (довідка про впровадження № 45/1 від 20.05.2021 р.); ТОВ «Харківтрансмашпроект» (довідка про впровадження № 135/С-1 від 25.05.2021 р.); Виконавчого комітету Харківської міської ради (довідка про впровадження № 08-73/2135/2-21 від 15.04.2021 р.); Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської

обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 01-25/3388 від 25.06.2021 р.).

Результати дослідження використовуються в Українській інженерно-педагогічній академії при підготовці фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 015.24 «Професійна освіта (Економіка)» при викладанні дисциплін «Інноваційний розвиток підприємства», «Управління ресурсами» та «Конкурентоспроможність підприємств» (довідка про впровадження № 106-5707 від 18.16.2021 р.).

Особистий внесок здобувача полягає в розробленні й обґрунтуванні наукових положень, висновків і рекомендацій щодо формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств. Дисертація є результатом самостійного наукового дослідження. Наукові розробки та пропозиції, які містяться в роботі, належать особисто автору. З наукових праць, опублікованих у співавторстві [5; 9], у дисертації використано тільки ті положення і пропозиції, які становлять особистий внесок автора.

Апробація результатів дисертації. Основні висновки за результатами дослідження, положення та рекомендації оприлюднено на науково-практичних конференціях: ХХ науково-методичній конференції викладачів, аспірантів та студентів КДАВТ (Київ, 2016); Міжнародній науково-практичній конференції «Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі» (Київ, 2016); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки» (Дніпро, 2019, 2020); Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Фінансово-економічні механізми розвитку підприємництва: теоретичний та практичний аспекти» (Дніпро, 2020); XII Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами» (Київ, 2021); Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка, фінанси, облік і право: актуальні питання і перспективи розвитку» (Полтава, 2021).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 16 наукових праць, в тому числі: 8 статей – у наукових фахових виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних; 1 стаття - у зарубіжному виданні, яке включено до міжнародних наукометричних баз; 7 публікацій тез доповідей у збірниках за матеріалами науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 6,62 ум.-друк. арк., з яких особисто здобувачеві належить 5,86 ум.-друк. арк.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних літературних джерел. Загальний обсяг роботи – 288 сторінок друкованого тексту. Робота містить 44 таблиці, з них 3 займають 3 повних сторінки; 88 рисунків, з них 8 займають 8 повних сторінок; 10 додатків – на 45 сторінках; список використаних джерел з 250 найменувань – на 25 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 207 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі – «Теоретико-методичні аспекти формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств» – узагальнено особливості формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств на основі еволюційних наукових підходів, розглянуто активізацію та інтенсивність як основу формування цього процесу; удосконалено методичне підґрунтя формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств; проаналізовано міжнародний досвід у предметній площині дослідження.

У дисертації визначено, що основним вектором економічного зростання підприємств є активний процес інноваційності, який необхідно впроваджувати як у виробництво, так і в процес управління та споживання. Вирішення питання підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств неможливе без інноваційно-орієнтованого розвитку, що потребує продукування науково-обґрунтованих теоретико-прикладних положень.

У результаті проведеного дослідження доведено, що основною тенденцією, яка свідчить не тільки про зміну наукових інтересів дослідників, а й про еволюцію сприйняття ними самого предмета дослідження, стає поступовий відхід від виключно техніко-технологічної оболонки уявлень про роль інновацій в економіці. Такі наукові уявлення прогресували до теперішнього часу в напрямку соціогуманітарної парадигми інноваційно-орієнтованого розвитку. Еволюція закономірно переходить до постіндустріального рівня розвитку в умовах зростання значення гуманітарних аспектів економічної активності, які спрямовані вже не тільки на задоволення потреб суспільства і поліпшення життєвих стандартів, а й на підвищення якості використання власне людського капіталу. Новий стиль управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств має здійснюватися з використанням інтелектуальних і духовних можливостей людського потенціалу. Взаємозв'язок асиміляції та акомодатії приводить до зміни поглядів при формуванні інноваційного і критичного мислення в процесі перманентного генерування адаптивних управлінських рішень.

Останнім часом вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на розвиток підприємства активно зростає та сприяє формуванню нових параметрів діяльності підприємств, а отже, трансформація структури діяльності підприємств повинна корелювати зі світовими трендами інноваційно-орієнтованого розвитку.

Результати проведеного аналізу економічної сутності понять «управління», «система», «система управління», «інновації», «розвиток» та «інноваційний розвиток» дозволили визначити, що система управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств – це упорядкована сукупність взаємодії елементів, спрямована на безперервний і комплексний

процес впровадження нововведень для формування ефективної діяльності в стратегічній перспективі з урахуванням факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, законів розвитку суспільного виробництва, спрямованих на концентрацію, паралельність, адаптивність і ритмічність системи управління підприємствами (рис. 1).

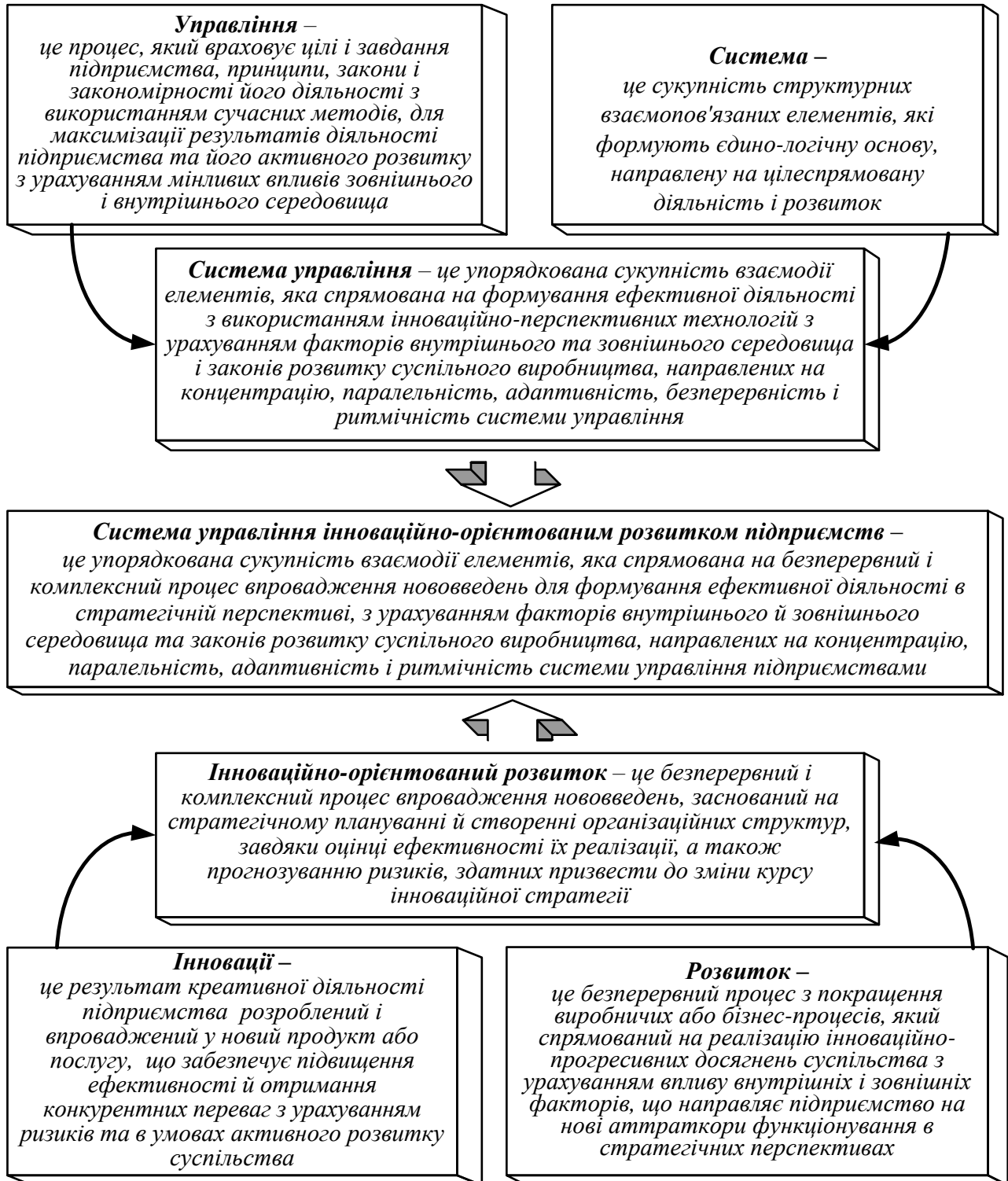

Рис. 1. Визначення сутності дефініції «система управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств»

У роботі визначено, що важливість системи управління в досягненні цілей підприємств та вирішенні проблем, які стоять перед ними, полягає в тому, що спеціалісти з управління повинні мати й активно застосовувати на практиці інноваційні знання, навички та вміння щодо оцінки діяльності та адаптації підприємств відповідно до турбулентних умов господарювання.

Проблеми оцінки систем управління підприємством мають особливе значення, оскільки набагато складніше приймати управлінські рішення в умовах невизначеності, характерних для відкритих систем, ніж у закритих, коли зовнішні фактори не мають вирішального впливу на процес управління.

Автором удосконалено методичні аспекти оцінки системи управління підприємствами, які базуються на взаємозв'язку методів, інструментів і засобах науково-теоретичного та практичного обґрунтування результативних показників. Це визначає рівень складності, багатогранності системи управління підприємствами, формує пріоритети та коригує функціонал управлінських рішень щодо інноваційно-орієнтованого розвитку підприємств.

У нових умовах відбуваються зміни парадигм аналізу розвитку людського капіталу; економічний детермінізм змінюється соціально-економічним підходом, який передбачає зростання економіки завдяки розширенню можливостей людини. На даний час найбільш актуальним стає соціологічний аналіз ролі конкретних суб'єктів розвитку інноваційного людського капіталу, в якості яких виступають здобувачі освіти, бізнес-спільнота й державні інститути.

У світі лише дві країни - Південна Корея та Ізраїль, які витрачають на дослідження і розробки понад 4% ВВП. Відсоток від ВВП, який витрачається на дослідження передовими країнами світу та в Україні, за даними Світового Банку наведено на рис.2.

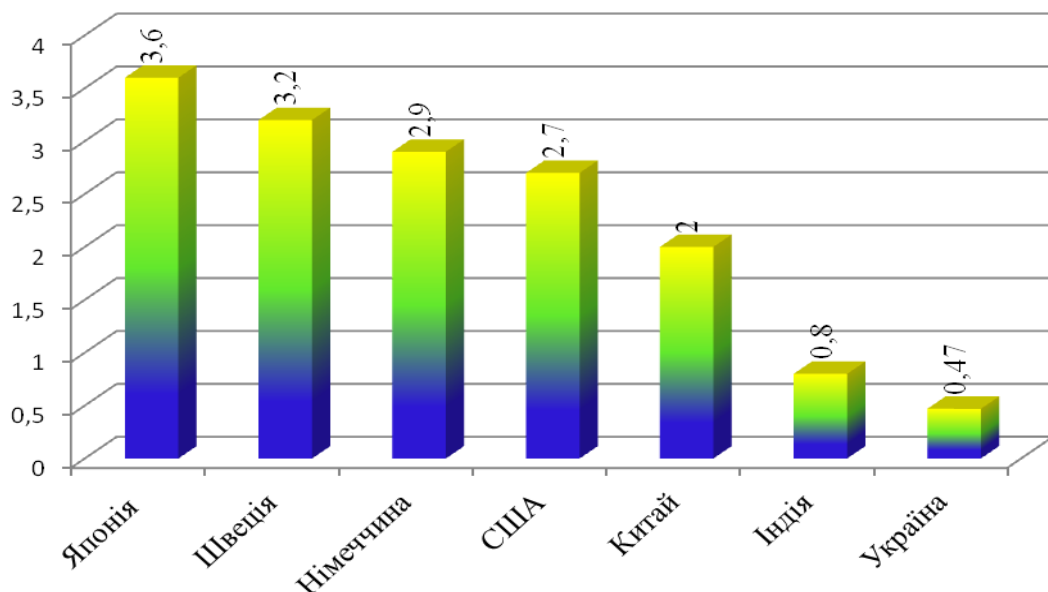

Рис. 2. Відсоток від ВВП, який витрачається на дослідження передовими країнами світу та в Україні, за даними Світового Банку

За результатами проведеного дослідження визначено, що у центрі виробничо-економічного циклу знаходиться людина, оскільки кожен процес виконується або контролюється нею. Цей факт свідчить про необхідність високого рівня інноваційного розвитку людського капіталу. Отже, бізнес і держава мають інвестувати в людський капітал.

Світовий досвід свідчить про те, що для активного інноваційного прориву необхідна взаємодія держави, бізнесу й освіти, що позитивно позначиться на інноваційному розвитку підприємств з обов'язковим ефективним використанням людського капіталу. Необхідно переймати найкращі приклади світових держав-лідерів, які досягли великих успіхів у інноваційно-орієнтованому розвитку.

У другому розділі – «Аналітико-діагностичні основи оцінювання системи управління промислових підприємств» – проаналізовано тенденції інноваційно-орієнтованого розвитку промислових підприємств; запропоновано науково-практичні аспекти оцінювання системи управління промисловими підприємствами; проведено діагностику інноваційно-орієнтованих аспектів розвитку промислових підприємств.

У роботі визначено, що в умовах четвертої промислової революції, завдяки появі кіберфізичних комплексів, які об'єднані в єдину цифрову екосистему, значна роль економічного зростання надається науково-технічному прогресу та інтелектуалізації процесів виробництва. Впровадження інноваційних технологій є головним фактором ринкової конкуренції завдяки підвищенню ефективності виробництва та якості товарів і послуг. Створюючи сприятливі умови для розвитку науково-технічного прогресу, постійного впровадження у виробництво інноваційного обладнання, технологій та матеріальних ресурсів, можливо досягти високого рівня розвитку суб'єктів господарювання та країни в цілому, що дозволить підвищити рівень валового внутрішнього продукту.

З метою збільшення інновацій у науково-технічній сфері необхідно створити організаційно-економічні механізми, які стимулюватимуть весь процес створення інноваційного товару чи послуги. Очевидно, що великого значення набуває зацікавленість в інноваційно-орієнтованому розвитку інституційних органів державного та місцевого самоврядування, а також бізнес-структур, які будуть фінансувати інноваційні проекти, формувати та впроваджувати ефективні інноваційні стратегії розвитку і створювати умови для їх реалізації.

Формування науково-практичного підходу до оцінки системи управління промисловими підприємствами включає такі етапи (рис. 3): підготовчий, інформаційний, аналітичний, дослідницький, рекомендаційний.

Для того, щоб забезпечити ефективні зміни в системі управління промисловими підприємствами, необхідно фіксувати та контролювати факти порушення, мати мінімально допустиму інерцію для своєчасного прийняття ефективних управлінських рішень відповідно до мінливих умов господарювання.

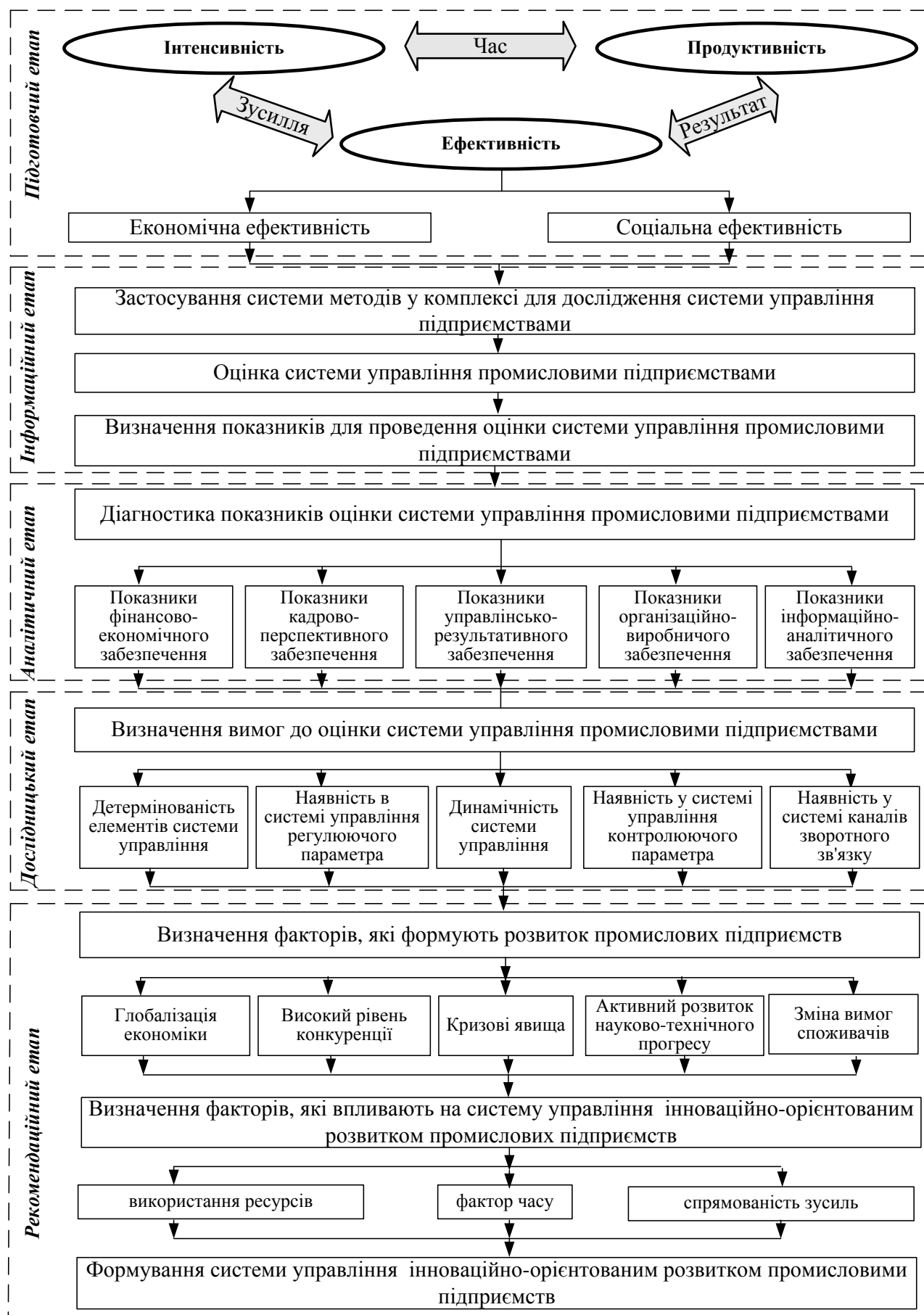

Рис. 3. Науково-практичний підхід до оцінки системи управління промисловими підприємствами

У рамках аналітичного етапу запропонованого науково-практичного підходу до оцінки системи управління промисловими підприємствами було обрано сукупність вітчизняних промислових підприємств (ДП «Завод «Електроважмаш», ПрАТ «Харківський тракторний завод», ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря», ПАТ «Турбоатом», АТ «Дніпровський машинобудівний завод», ТОВ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»», АТ «Сумський завод насосного та енергетичного машинобудування «Насосенергомаш»», ПАТ «Смілянський машинобудівний завод», ПрАТ «Київський ремонтно-механічний завод», ПрАТ «Одеський машинобудівний завод») та проведено аналіз й оцінку системи управління за 2015-2019 рр. за визначеною сукупністю показників.

Результати розрахунків інтегральних показників оцінки системи управління промисловими підприємствами за 2015-2019 рр. наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Інтегральні показники оцінки системи управління промисловими підприємствами за 2015-2019 рр. (коєф. вимір.)

Підприємство	Роки					Середнє значення	Ранг
	2015	2016	2017	2018	2019		
ДП «Завод «Електроважмаш»»	0,477	0,533	0,630	0,542	0,537	0,544	4
ПрАТ «ХТЗ»	0,368	0,405	0,398	0,412	0,463	0,409	6
ПАТ «ХМЗ «Світло шахтаря»»	0,567	0,640	0,653	0,525	0,534	0,584	3
ПАТ «Турбоатом»	0,678	0,824	0,767	0,779	0,688	0,747	1
АТ «ДМБЗ»	0,298	0,309	0,376	0,350	0,356	0,338	9
ТОВ «БМБЗ «Прогрес»»	0,414	0,413	0,496	0,398	0,422	0,429	5
АТ «СЗНЕМБ «Насосенергомаш»»	0,772	0,738	0,769	0,691	0,712	0,736	2
ПАТ «СМБЗ»	0,291	0,346	0,389	0,345	0,336	0,341	8
ПрАТ «КРМЗ»	0,371	0,383	0,307	0,313	0,299	0,335	10
ПрАТ «ОМБЗ»	0,278	0,328	0,391	0,439	0,389	0,365	7

Результати дослідження свідчать про те, що промислові підприємства мають нестабільний рівень розвитку, на який впливають внутрішні та зовнішні фактори. Активна цифровізація економіки вимагає від керівництва підприємств формування інноваційних орієнтирів розвитку для підвищення рівня їх конкурентоспроможності.

Доведено, що ефективна система управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств формує гнучкість і довгострокову стійкість до впливу факторів навколишнього середовища в короткостроковій та довгостроковій перспективі, що, в свою чергу, забезпечує трансформацію промислових підприємств до якісних перетворень, адаптованих до цих впливів.

У третьому розділі – «Удосконалення методичних основ формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств» – запропоновано концептуальні основи формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств, наукові підходи до розробки механізму та стратегію формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств.

У дисертації визначено, що теоретико-концептуальні аспекти кластеризації як основи інноваційного розвитку промислових підприємств є важливим елементом у сучасних трансформаційних умовах господарювання. Питання кластеризації та її основні припущення відображаються у сучасній неокласичній, марксистській, посткейнсіанській та інституціонально-еволюційній теоріях, де розглядаються концепції кластера як напрямку в складній багаторівневій економічній системі із синергетичною парадигмою.

Концептуальні тенденції розвитку кластерів як інститутів нової економіки узгоджують інтереси її суб'єктів та компенсують зростаючу невизначеність соціально-економічних процесів («хаос») в трансформаційних умовах господарювання та глобалізації. Теоретико-концептуальні засади кластеризації відображають багаторівневу структуру сучасної економічної системи, перехід до нових форм співробітництва, заснованого на поєднанні конкуренції та інноваційної співпраці, що підкреслює актуальність дослідження.

Ієрархічну дендрограму об'єднання за інтегральними показниками оцінки системи управління промисловими підприємствами (за результатами Statistica версії 6.4) подано на рис.4.

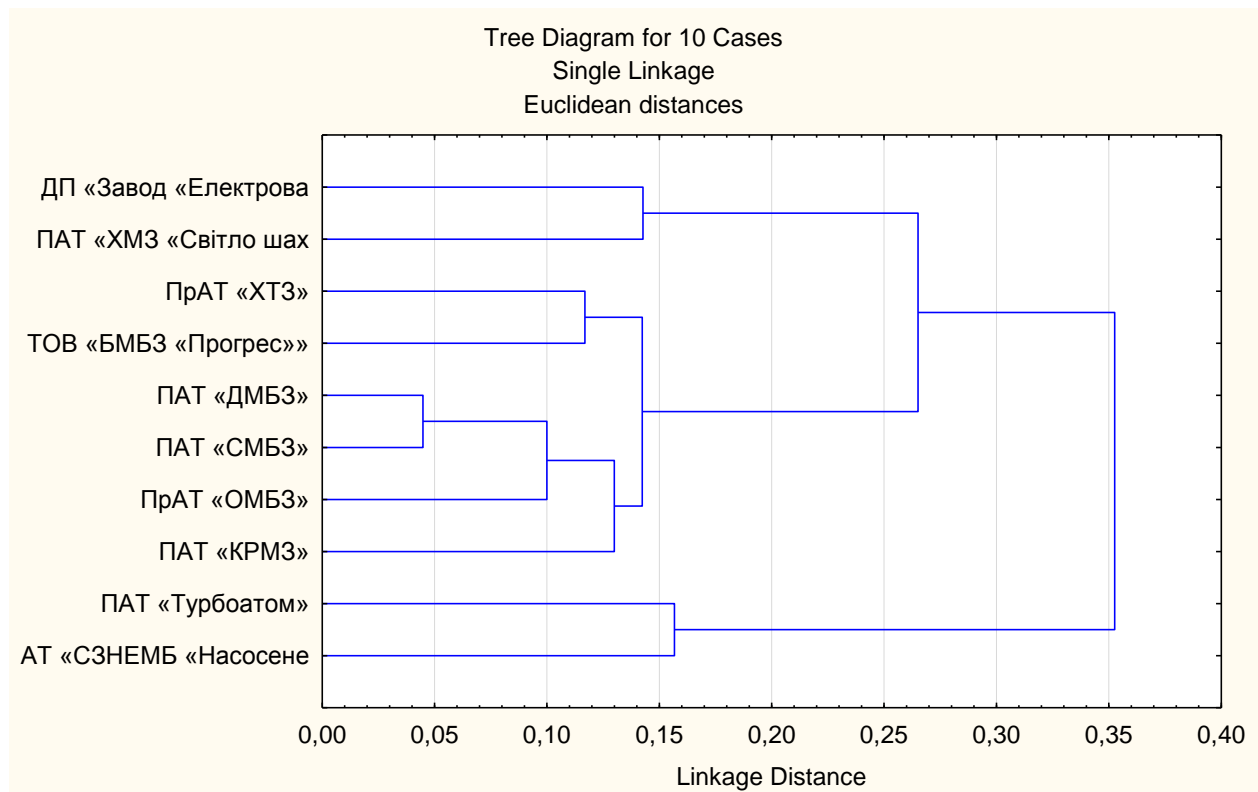

Рис. 4. Ієрархічна дендрограма об'єднання за інтегральними показниками оцінки системи управління промисловими підприємствами (за результатами Statistica версії 6.4)

Обрану сукупність промислових підприємств було об'єднано у два кластери із середнім та низьким рівнем системи управління промисловими підприємствами. Це свідчить про те, що більша частина аналізованих вітчизняних промислових підприємств знаходяться в критичному стані; для виходу з нього необхідно кардинально переглядати та змінювати систему управління для реалізації інноваційно-орієнтованих проєктів.

Теорія і практика процесу кластеризації як основи інноваційно-орієнтованого розвитку промислових підприємств свідчать про те, що універсальних методів розв'язання цієї проблеми бути не може, тому завжди необхідно враховувати специфіку галузей і регіону.

Ядром кластерного об'єднання повинні стати інвестиційно-орієнтовані проєкти, які характеризуються синергізмом, тобто здатністю до взаємного посилення діяльності та створення нових результатів, що мають пріоритетне значення для вирішення ключових проблем у розвитку основних сегментів кластера.

На основі проведеного дослідження запропоновано концепцію кластеризації як основу інноваційно-орієнтованого розвитку промислових підприємств (рис.5).

Налагодження співпраці між учасниками кластера, що створені для інноваційно-орієнтованого розвитку, вимагає обов'язкових угод про партнерство між ними та місцевими органами влади; запровадження соціальної звітності відповідно до міжнародних стандартів, включаючи оцінку участі всіх учасників кластерного об'єднання, спрямованої на запобігання рейдерським заходам (поглинання конкуруючих підприємств) та усуненню корупційних схем; стимулювання розвитку корпоративної етики та кодексів поведінки тощо.

Для того, щоб сформувавши ефективний процес кластеризації як основи інноваційно-орієнтованого розвитку промислових підприємств, необхідно провести оцінку й облік нематеріальних активів (промислові зразки, корисні моделі, торгові марки та ноу-хау), розробити стратегії кластеризації у кожному регіоні та визначити пріоритети розвитку, провести процедуру вибору інноваційно-інвестиційних проєктів, які підвищать рівень конкурентоспроможності учасників кластера, регіону та країни в цілому.

Результати прогнозних розрахунків інтегральних показників оцінки системи управління промисловими підприємствами на 2020-2025 рр. свідчать про те, що більшість проаналізованих з них потребують активного впровадження механізму формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком для підвищення рівня конкурентоспроможності.

При розробленні механізму формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком необхідно обов'язково враховувати основний вектор – це людиноцентрованість (рис. 6).

Людина відіграє важливу подвійну роль в інноваційно-орієнтованому розвитку промислових підприємств - як споживач (комітент), який формує інноваційний ринковий попит; та розробник (творець), який генерує інноваційні ідеї.

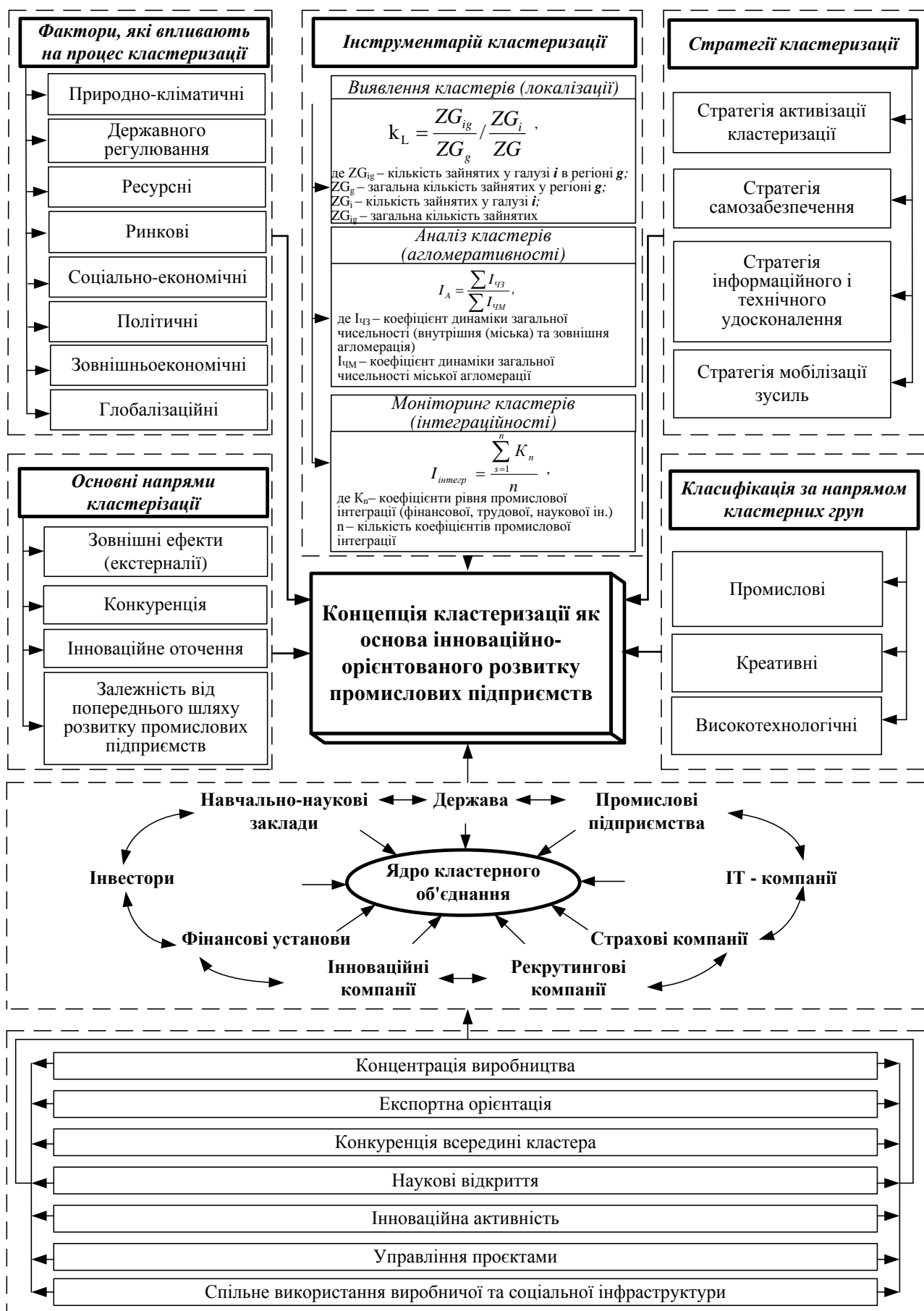

Рис. 5. Концепція кластеризації як основа інноваційно-орієнтованого розвитку промислових підприємств

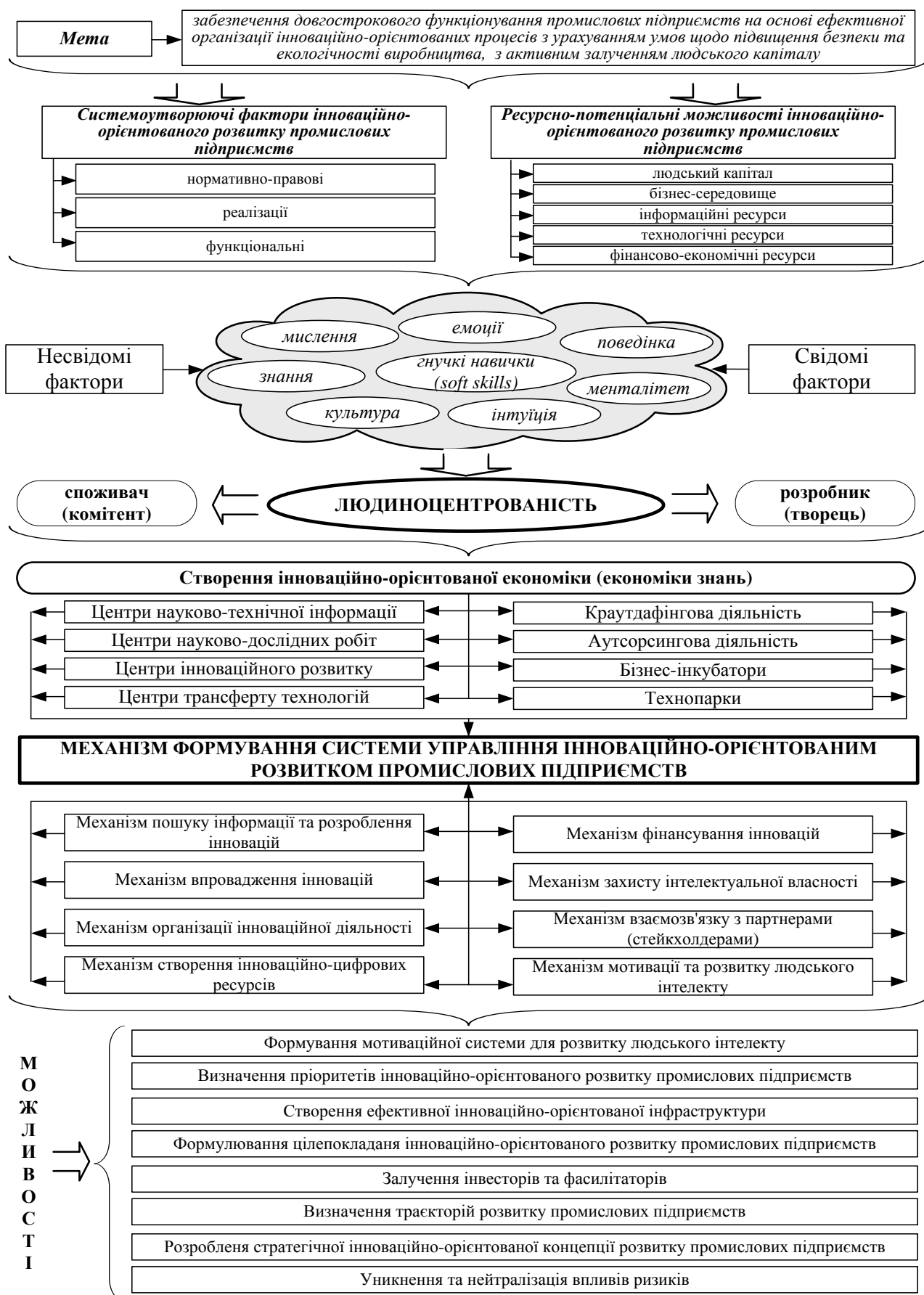

Рис. 6. Механізм формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств

Економічне середовище, в якому функціонують промислові підприємства, знаходиться в постійному русі та під впливом змін, що вимагає визначення інноваційних векторів розвитку. Стабільність розвитку та ефективність діяльності промислового підприємства забезпечуються шляхом залучення інноваційних технологій, новаторських організаційних методів і креативних систем управління.

Інноваційно-орієнтований розвиток промислових підприємств є одним з основних процесів, що створює умови для виживання та конкурентного функціонування в сучасному економічному середовищі. Однак, як і будь-який процес, процес інноваційно-орієнтованого розвитку промислових підприємств повинен бути керованим та орієнтованим на цілі й стратегію підприємства. Це зумовлює необхідність створення системи управління інноваціями, яку, у свою чергу, слід формувати з урахуванням сучасних реалій та активного залучення людського капіталу.

Основною проблемою на вітчизняних промислових підприємствах є низький рівень інноваційної діяльності, інвестиційної привабливості наукових досліджень і технологічних інновацій.

Завданням розроблення механізму формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств є створення стратегії розвитку у пріоритетних сферах, переорієнтація діяльності підприємств на інноваційну модель, підвищення рівня соціально-економічного розвитку, інвестиційної привабливості та інноваційного потенціалу.

За результатами проведеного дослідження доцільно стверджувати, що інноваційно-орієнтований розвиток дозволяє визначити резерви для підвищення ефективності діяльності промислових підприємств, зумовлюючи конкурентні переваги та забезпечуючи стратегічну стійкість. Це дозволить зменшити негативний вплив різних форм невизначеності як зовнішнього, так і внутрішнього середовища на основі своєчасної та превентивної реакції на зміни. Така реакція включає як параметричну адаптацію, так і кардинальні перетворення на структурному та функціональному рівнях; це вимагає залучення певного обсягу потенціальних ресурсів промислового підприємства.

В організаційній системі управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств результат господарської діяльності є змінною величиною, яка планується. При цьому можуть застосовуватися різні засоби встановлення програми, що зумовлюють різні типи системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств, а саме: програмне, спостерігаюче, адаптивне й екстремальне (рис. 7).

За результатами проведеного дослідження визначено, що одним з основних напрямків продукування та реалізації стратегічних орієнтирів щодо формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств в сучасних умовах господарювання, є концепція ресурсів, згідно з якою їх позиція на ринку базується на унікальному поєднанні матеріальних і нематеріальних ресурсів, ефективному управлінні; пріоритет мають елементи інноваційно-інтелектуального капіталу.

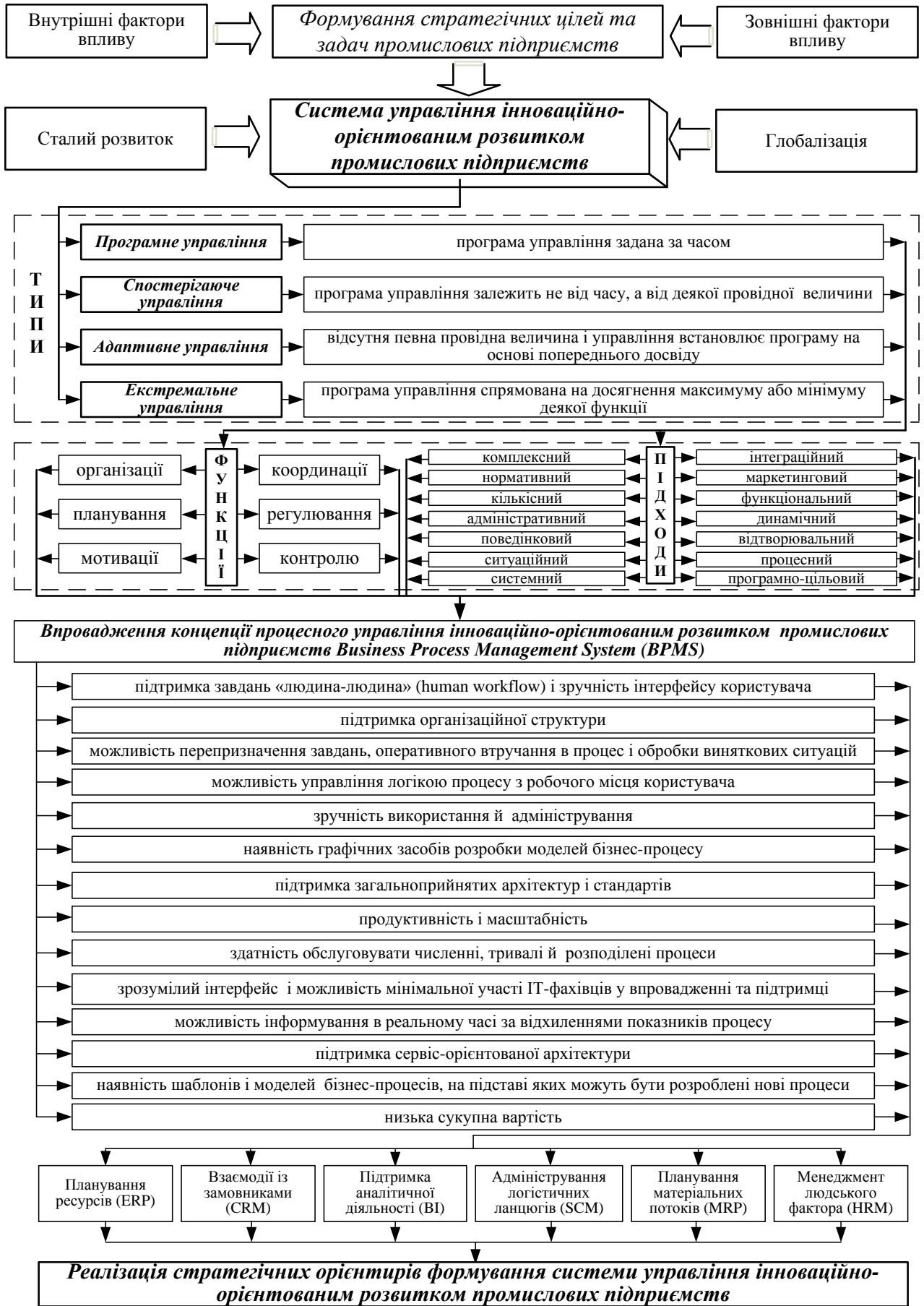

Рис. 7. Стратегія формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств

Таким чином, на підставі узагальнення теоретико-методичних і науково-практичних положень щодо формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств обґрунтовано необхідність розроблення нових методів й інструментів удосконалення структури та процесу прийняття управлінських рішень в умовах актуалізації трансформаційних змін і розбудови соціально-економічного розвитку суспільства завдяки активному впровадженню процесу інноваційності.

ВИСНОВКИ

Одержані результати дослідження в сукупності вирішують важливе науково-практичне завдання – розроблення теоретико-методичних і науково-практичних підходів до формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств. Основні висновки полягають у такому:

1. Автором обґрунтовано, що сучасні промислові підприємства знаходяться в кризовому стані. Це зумовлює необхідність формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств та визначається її роллю в прискоренні темпів зростання суспільного виробництва, підвищенні якості продукції та прискоренні науково-технічного прогресу, що є головним напрямком економічної стратегії, плануванні та прогнозуванні виробництва.

2. Результатом удосконалення методичних аспектів оцінки системи управління підприємствами є проведення порівняльного аналізу розглянутих методів оцінки системи управління підприємствами, який свідчить про теоретико-методичну складність чистого відбору результатів управлінського впливу на ефективність інноваційно-орієнтованого розвитку підприємств. Оцінка системи управління підприємствами дозволяє уникнути негативного впливу внутрішніх та зовнішніх факторів, врахувати результати діяльності попередніх періодів, оскільки пропонується використовувати методи оцінки в комплексі з урахуванням умов економічної нестабільності.

3. Автором доведено, що оцінка системи управління промисловими підприємствами здійснюється за допомогою методів аналізу й синтезу для систематизації та групування елементів системи управління і методу таксономічного аналізу для розрахунку значень інтегральних коефіцієнтів ефективності системи управління й готовності промислових підприємств до інноваційно-орієнтованого розвитку. Це дозволяє обрати варіант побудови креативної системи управління промисловим підприємством або виконання певної управлінської функції, яка вимагає найменших витрат і є найбільш результативною з точки зору сукупних ефектів інноваційно-орієнтованого розвитку.

4. Запропоновано концепцію кластеризації як основу інноваційно-орієнтованого розвитку промислових підприємств, що спрямована на формування інституційної основи для створення постіндустріальної цифрової економіки, яка перетворюється на регіональні монополії, посилюючи фінансову конкурентоспроможність регіонів та вирішуючи їх соціально-економічні проблеми. Ядром кластерного об'єднання повинні стати інвестиційно-

орієнтовані проекти, що характеризуються синергізмом, тобто здатністю до взаємного посилення діяльності та створення нових результатів, які мають пріоритетне значення для вирішення ключових проблем у розвитку основних сегментів кластера.

5. За результатами дослідження автором розроблено механізм формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств, завданням якого є створення стратегії розвитку у пріоритетних сферах: переорієнтація діяльності підприємств на інноваційну модель, підвищення рівня соціально-економічного розвитку, інвестиційної привабливості та інноваційного потенціалу, що формує відповідні об'єктивні передумови до зміни в існуючих формах і методах організації управління, що вимагає безперервності та креативності в системі управління інноваціями.

6. У роботі автором запропоновано стратегію формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств, яка ґрунтується на єдності інструментів і засобів стратегічного характеру, що зумовлюють формування різних типів системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств, а саме: програмного, спостерігаючого, адаптивного й екстремального. Одним з основних напрямків продукування та реалізації стратегічних орієнтирів щодо формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств в сучасних умовах господарювання є концепція ресурсів, згідно з якою позиція промислових підприємств на ринку базується на унікальному поєднанні матеріальних і нематеріальних ресурсів, їх ефективному управлінні, а пріоритет віддається елементам інноваційно-інтелектуального капіталу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, репозитаріїв та пошукових систем

1. Шелест Т. М. Роль людського капіталу у формуванні інноваційних векторів розвитку підприємств: світовий досвід. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 4. Т. 3. С. 152-159. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus, Google Scholar*).

2. Шелест Т. М. Механізм формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств: науково-практична основа. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 4. Т. 3. С. 81-88. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus, Google Scholar*).

3. Шелест Т. М. Теоретико-методичні підходи до оцінювання системи управління підприємствами в напрямі інноваційно-орієнтованого розвитку. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Економіка»*. 2021 № 10 (20). Електронний ресурс: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/383/334>

(Міжнародна представленість та індексація журналу: *Index Copernicus, Academic Resource Index, ResearchBib*) (дата звернення 25.05.2021).

4. Шелест Т. М. Формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств: теоретичні аспекти. *Бізнес Інформ*. 2021. № 4. С. 294–301. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals* та ін.).

5. Чобіток В. І., Шелест Т. М. Система управління промисловими підприємствами в умовах інноваційного розвитку: науково-практичні аспекти оцінки. *Проблеми економіки*. 2021. № 2 (48). С. 169–180. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals* та ін.). (Особистий внесок автора полягає у розробленні науково-практичного підходу до оцінки системи управління промисловими підприємствами).

6. Шелест Т. М. Ефективність інноваційно-орієнтованого розвитку суб'єктів господарювання в умовах цифрових трансформацій. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2021. Вип. 13. С. 135-144. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *DOAJ, BASE (Bielefeld Academic Search Engine), Journal TOCs, Research bib, Crossref* та ін.).

7. Шелест Т. М. Теоретико-концептуальні аспекти кластеризації як основа інноваційного розвитку промислових підприємств. *Бізнес Інформ*. 2021. № 5 (520). С. 82-88. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals* та ін.).

8. Шелест Т. М. Стратегічні орієнтири формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2021. № 1 (73). С. 210-218. (Міжнародна представленість журналу та індексація журналу: *Index Copernicus, Academic Resource Index, ResearchBib*).

Статті в зарубіжних виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз

9. Morozov V., Shelest T., Proskurin M. Create The Model For Development Of Virtual Reality e-Learning. *2019 IEEE 2nd Ukraine Conference on Electrical and Computer Engineering (UKRCON)* P. 1265-1270 Submission 166. DOI:10.1109/UKRCON.2019.8879876 (Особистий внесок автора полягає у розробленні характеристики компонентів моделі, а також комунікаційних зв'язків між її елементами) (дата звернення 20.05.2021).

Тези доповідей і матеріали науково-практичних конференцій

10. Шелест Т. М. Фінансові структури інтеграції інтересів стейкхолдерів кадрового забезпечення судноплавства. *Збірник тез XX наук.-метод. конф.*

викладачів, аспірантів та студентів КДАВТ (29-31 берез. 2016 р., Київ). Київ: Вид-во КДАВТ, 2016. Т. 4.1. С. 8-9.

11. Шелест Т. М. Стейкхолдер-менеджмент - концепція розвитку підприємств водного транспорту та навчальних закладів. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (21-22 квіт. 2016 р., Київ) М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Ч.2. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2016. С. 248-251.

12. Шелест Т. М. Роль кластерних об'єднань в процесі інноваційно-орієнтованого розвитку підприємств. *Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки*: Матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (11 – 12 квіт. 2019 р., Дніпро). Ч. 1. Дніпро: НМетАУ, 2019. С. 536-538.

13. Шелест Т. М. Ефективне управління кадровим потенціалом з метою інноваційного розвитку вітчизняних підприємств. *Фінансово-економічні механізми розвитку підприємництва: теоретичний та практичний аспекти*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених (19 – 20 лист. 2020 р., Дніпро). Ч. 1. Дніпро: НМетАУ, 2020. С. 301-302.

14. Шелест Т. М. Інструменти цифрової трансформації як основа інноваційного розвитку підприємств. *Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки*: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. (16 – 17 квіт. 2020 р., Дніпро). Ч. 1. Дніпро: НМетАУ, 2020. С. 498-501.

15. Шелест Т. М. Актуальні проблеми формування системи управління підприємствами. *Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами*: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 квіт. 2021 р., Київ). Київ: НАУ, 2021. С. 158-159.

16. Шелест Т. М. Основні напрями інноваційно-орієнтованого розвитку вітчизняних підприємств. *Економіка, фінанси, облік і право: актуальні питання і перспективи розвитку*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (19 трав. 2021 р., Полтава). Полтава: ЦФЕНД, 2021. Ч. 2. С. 13-14.

АНОТАЦІЯ

Шелест Т. М. Формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Українська інженерно-педагогічна академія, Харків, 2021.

У роботі узагальнено особливості формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств на основі еволюційних наукових підходів; розглянуто активізацію та інтенсивність як основу формування цього процесу. Удосконалено методичне підґрунтя формування

системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств. Проаналізовано міжнародний досвід в предметній площині дослідження.

Проаналізовано тенденції інноваційно-орієнтованого розвитку промислових підприємств. Запропоновано науково-практичні аспекти оцінювання системи управління промисловими підприємствами. Проведено діагностику інноваційно-орієнтованих аспектів розвитку промислових підприємств.

Запропоновано концептуальні основи формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств; запропоновано наукові підходи до розроблення механізму і стратегію формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком промислових підприємств.

Ключові слова: інноваційно-орієнтований розвиток, система управління, промислові підприємства, механізм, концепція кластеризації, стратегія, людиноцентрованість.

АННОТАЦІЯ

Шелест Т. Н. Формирование системы управления инновационно-ориентированным развитием предприятий. - Квалификационная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 - экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). - Украинская инженерно-педагогическая академия, Харьков, 2021.

В работе обобщены особенности формирования системы управления инновационно-ориентированным развитием предприятий на основе эволюционных научных подходов, рассмотрены активизация и интенсивность как основа формирования этого процесса. Усовершенствована методическая основа формирования системы управления инновационно-ориентированным развитием предприятий. Проанализирован международный опыт в предметной плоскости исследования.

Проанализированы тенденции инновационно-ориентированного развития промышленных предприятий. Предложены научно-практические аспекты оценки системы управления промышленными предприятиями. Проведена диагностика инновационно-ориентированных аспектов развития промышленных предприятий.

Предложены концептуальные основы формирования системы управления инновационно-ориентированным развитием промышленных предприятий; предложены научные подходы к разработке механизма и стратегии формирования системы управления инновационно-ориентированным развитием промышленных предприятий.

Ключевые слова: инновационно-ориентированное развитие, система управления, промышленные предприятия, механизм, концепция кластеризации, стратегия, человекоцентричность.

ANNOTATION**Shelest T. N. Formation of the management system for innovation-oriented development of enterprises. - Qualifying scientific work on the rights of manuscripts**

Dissertation for the candidate degree of economic sciences, specialty 08.00.04 – economics and enterprise management (by types of economic activity). – Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, 2021.

The formation of a management system for innovation-oriented development of enterprises is the most important way to increase their competitiveness in the context of globalization and post-industrialization. The ability to create innovative technological products and services is the basis for achieving qualitative growth of scientific, technical and socio-economic progress.

The general level of innovation activity of domestic enterprises is low and this is due to the lack of innovative culture, innovative mentality, understanding of what is dominant in the innovation-oriented path of development, both at the individual enterprise level and at the regional and national level.

The purpose of the research is the scientific substantiation of theoretical and methodological provisions and the development of practical recommendations for the formation of a management system for innovation-oriented development of enterprises, which is the basis for achieving qualitative growth of scientific, technical and socio-economic progress.

In the dissertation it is determined that the main vector of economic growth of enterprises is the active process of innovation, which must be implemented both in production and in the process of management and consumption. Solving the issue of increasing the competitiveness of domestic enterprises is impossible without innovation-oriented development, which requires the formation of theoretical and applied provisions substantiated from a scientific point of view.

In recent years, the strength of internal and external factors on enterprise development is actively increasing and contributes to the formation of new parameters of enterprises, and, accordingly, the transformation of the structure of enterprises should correlate with global trends of innovation-oriented development.

The results of the analysis of the economic essence of such concepts as “management”, “system”, “management system”, “innovation”, “development” and “innovative development” made it possible to determine that the management system of innovation-oriented development of enterprises is the ordered set of elements which is aimed at continuous and comprehensive process of innovation to form effective activities in the strategic perspective, taking into account the factors of internal and external environment and laws of social production, aimed at concentration, parallelism, adaptability and regularity of enterprise management.

The author has improved methodological aspects of assessing the management system of enterprises, which are based on the correlation of methods,

implements and means of scientific, theoretical and practical justification of performance indicators.

In order to increase innovation in science and technology, it is necessary to create organizational and economic mechanisms that will stimulate the whole process of innovative product or service creating. It is obvious that there is a need for interest in innovation-oriented development of institutional bodies of state and local self-government, as well as business structures that will finance innovation projects, form and implement effective innovation development strategies and create conditions for their implementation.

The formation of the scientific and practical approach to the evaluation of the management system of industrial enterprises includes the following stages: a preparatory stage; an informative stage; an analytical stage; a research stage; a recommendation-based stage.

Based on the study, the concept of clustering as a basis for innovation-oriented development of industrial enterprises has been suggested.

Cooperation establishing between cluster members, created for innovation-oriented development, requires legally binding partnership agreements between them and local authorities; introduction of social reporting in accordance with international standards, etc.

The results of forecast calculations of integrated indicators of the management system of industrial enterprises for the years 2020-2025 indicate that most of analyzed enterprises need active implementation of the mechanism of formation of management system of innovation-oriented development to increase the level of competitiveness.

When developing the mechanism of formation of management system of innovation-oriented development, it is necessary to take into account the main vector, namely human-centered approach.

The strategy of formation of management system of innovation-oriented development of industrial enterprises has been suggested, which is based on realization of program and strategic results, defining alternative of different types of management system of innovation-oriented development of industrial enterprises, based on unique combination of material and intangible resources and their effective use; strategic priority is given to the elements of innovation and intellectual capital. This allows to reduce the negative impact of various forms of uncertainty in the external and internal environment on the basis of well-timed and preventive response to these changes.

Key words: innovation-oriented development, management system, industrial enterprises, mechanism, concept of clustering, strategy, human-centered approach.

ШЕЛЕСТ ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-
ОРІЄНТОВАНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Надруковано згідно з оригінал-макетом автора

Підписано до друку 10.08.2021 р.
Папір друкарський (80 г/м²).
Друк – ризографія.
Наклад 100 прим.
Безкоштовно.

Формат 60 x 90 1/16.
Гарнітура Times New Roman.
Обсяг 0,9 ум.-друк. арк.
Зам. № 73

Надруковано у центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг»
Свідоцтво про держ. реєстрацію ю.о. А00 № 507350
61002, м. Харків, пров. Соляниківський, 4.
Тел. (057) 771-00-92, 771-00-96.